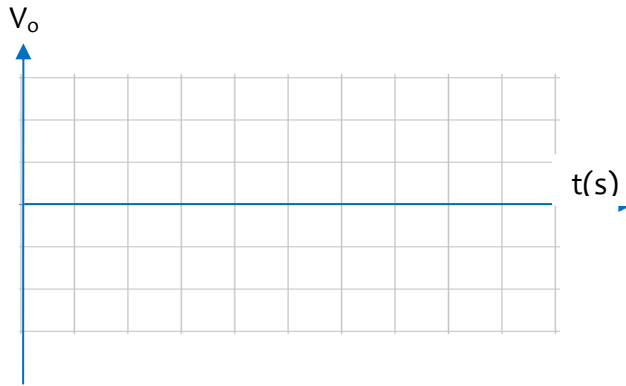
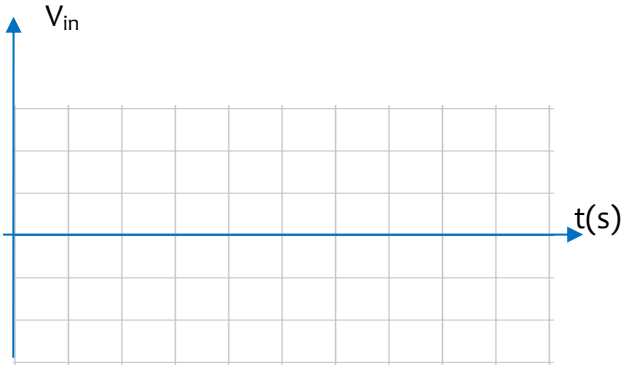
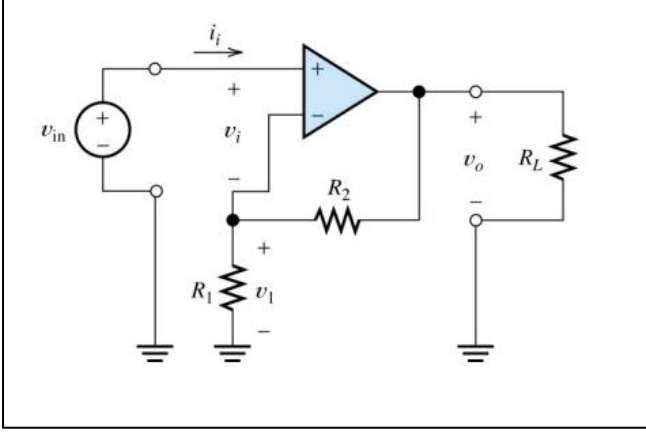

Eski sınav sorularından örnekler.

S1) $V_{in}=10\cos(4\pi t)$ işareti, V_{in} girişinden uygulanıyor. **a)** Op-Amp kazancını (V_o/V_{in}) **b)** $V_{o\max}$ çıkış gerilimini hesaplayınız **c)** V_{in} ve V_o grafiğini **ölçekli** çiziniz. İPUCU: Gerçek grafikte Op-Amp besleme gerilimi $\pm 12\text{Volt}$ ise, çıkışın $\pm 12\text{V}$ 'dan fazlası kırılacaktır. İdealde ise kırılma olmaz. **d)** $R_L=1\text{k}\Omega$ ise çıkışta R_L üzerinden geçecek akım ne kadar olur, hesaplayınız. ($R_1=2\text{k}\Omega$; $R_2=6\text{k}\Omega$)

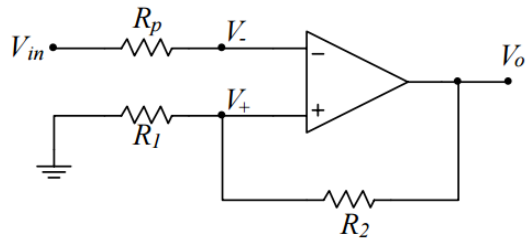
S2) Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- a) Bir pnp, bir npn BJT transistör çizerek, E (emitör), C (Collector) ve B(Base) bacaklarını gösteriniz.
- b) Tam dalga doğrultucu devresi çiziniz.
- c) B şıkında çizdiğiniz TDD devresinde giriş işareti olarak $V_{in}=20\cos(6\pi t)$ işareti uygulayınız, giriş ve çıkış işaretlerinin grafiklerini çiziniz.
- d) Aşağıdaki terimleri kısaca açıklayınız. Devre elemanı veya bir cihaz ise ise ne işe yarar?
- - DAC: Digital to Analog Converter:
  - Regülatör:
  - Osilatör:
  - Osiloskop:
  - Schmitt Trigger:
  - Op-Amp:

4)

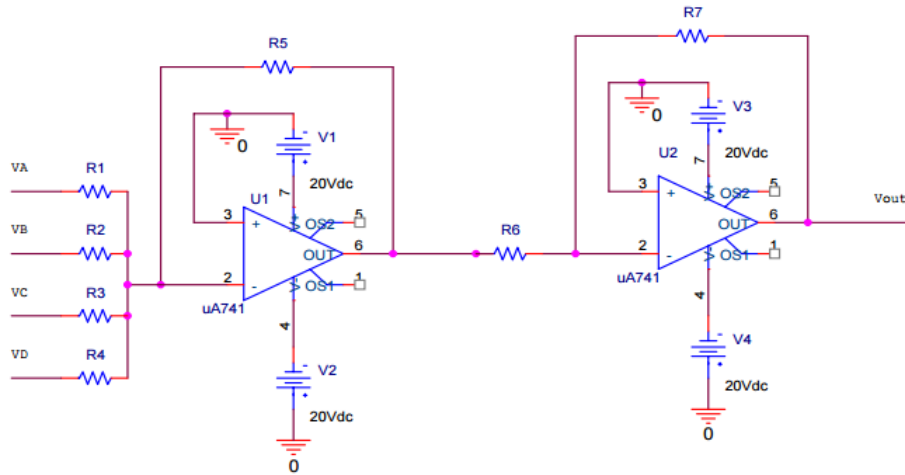
Şekildeki devrede $V_{in}=5\sin(0,5\pi t)$ işareti uygulanıyor. $R_p=10k\Omega$, $R_1=5k\Omega$, $R_2=20k\Omega$ ise

- a) V_o çıkış gerilimini bulunuz.
- b) V_+ gerilimini bulunuz.
- c) R_2 üzerinden geçen I akımını hesaplayınız.
- d) Op-Amp kazancını bulunuz.

Figure 13. Inverting Schmitt trigger.

S2)

Şekildeki devre, digital işaretleri analog işaretlere çevirmektedir. Bu devrenin 4 girişi karşı ürettiği output voltaj çıkışı, binary DCBA sözcüğünü vermektedir. 5 V input gerilimini lojik “1”, 0V input gerilimini lojik “0” olarak kabul ediniz. $R_5=5k\Omega$, $R_6=2k\Omega$, $R_7=30k\Omega$ veriliyor.

Çıkış geriliminin DCBA'nın ondalık(decimal) karşılığı olabilmesi için gerekli olan R_1 , R_2 , R_3 ve R_4 için değerlerini hesaplayınız. Örneğin, DCBA = 1010 veya eşdeğerde $V_D = V_B = 5$ V, $V_A = V_C = 0$ V ise, $V_{out} = 10$ V'dur. Devre **tüm olası** DCBA kombinasyonları için çalışmalıdır. İpucu: Devreyi analiz ederek, V_o bağıntısını elde ediniz ve R_5, R_6 ve R_7 direnç değerlerini yerine koyunuz, R_1-R_4 dirençlerini ise kazanç ifadesi kullanılarak bulunacaktır)

V_{out}	V_A	V_B	V_C	V_D	Gerilim Kazancı ile V_o hesabı	Dirençin hesabı $R_x=?$
1						
2						
4						
8						

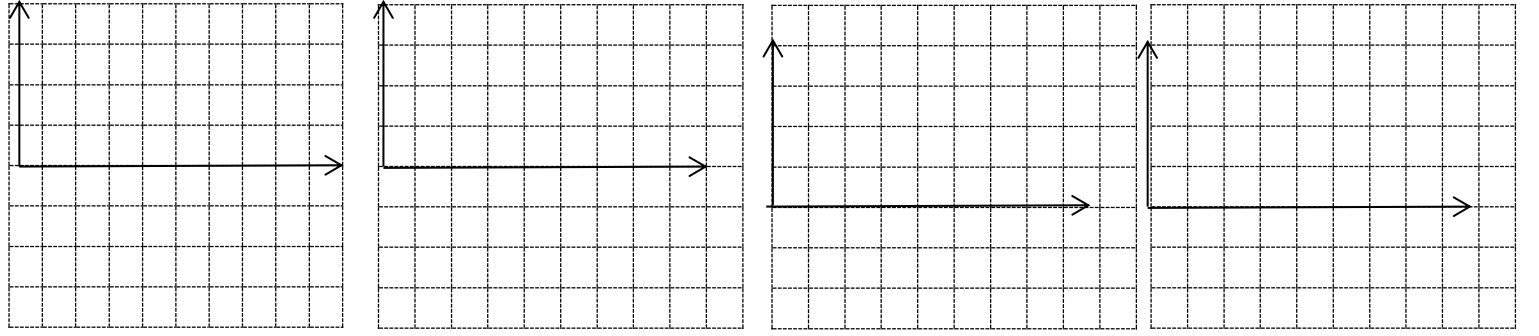
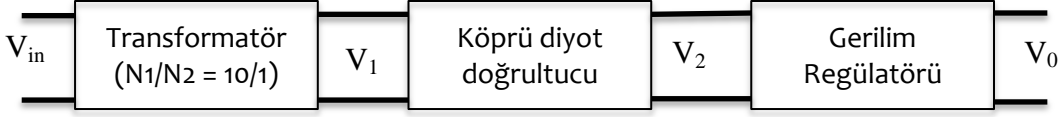
$R_1=$

$R_2=$

$R_3=$

$R_4=$

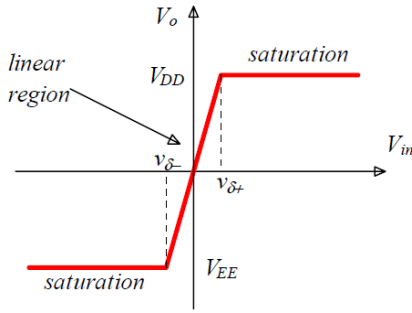
S3a) Şekilde basit blok diyagramı verilen devrede giriş 220 V(pp) gerilimi olan bir sinüs işareti uygulanmaktadır. V_{in} , $V_1(t)$, $V_2(t)$, $V_o(t)$ işaretlerinin grafiklerini mümkün olduğu kadar ölçekli çizerek gösteriniz.

S2) Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

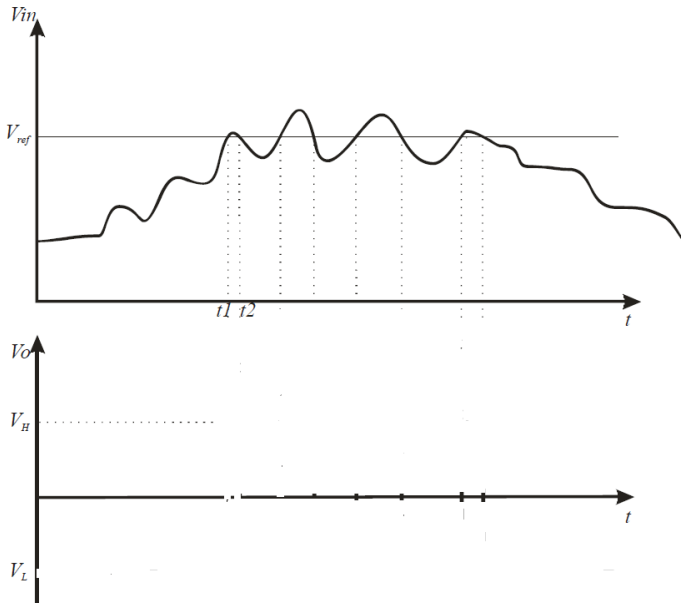
a) Schmitt Triger devresi en çok ne amaçla kullanılır, neden (+) geri besleme yapılır?

b)

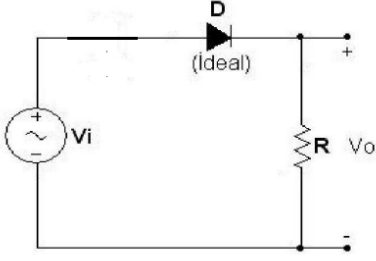

Grafikte pratik-evirmeyen-karşılaştırıcı (non-inverting comparator) için voltaj karakteristikleri verilmiştir. Lineer bölge ve saturation bölgesi ne anlama gelir, açıklayınız. İdealde bu grafiğin nasıl olması istenir, basitçe çiziniz.

c) Aşağıdaki grafik bir V_{ref} referans gerilim değeri ile karşılaştırma yapan, $V_{in} > V_{ref}$ ise $+V_H$, $V_{in} < V_{ref}$ ise $-V_L$ çıkışı üreten karşılaştırıcı (comparator) devresine aittir. İkinci grafikte çıkışın nasıl olacağını, eş-zamanlı çizerek grafik üzerinde gösteriniz ve şekli tamamlayınız.

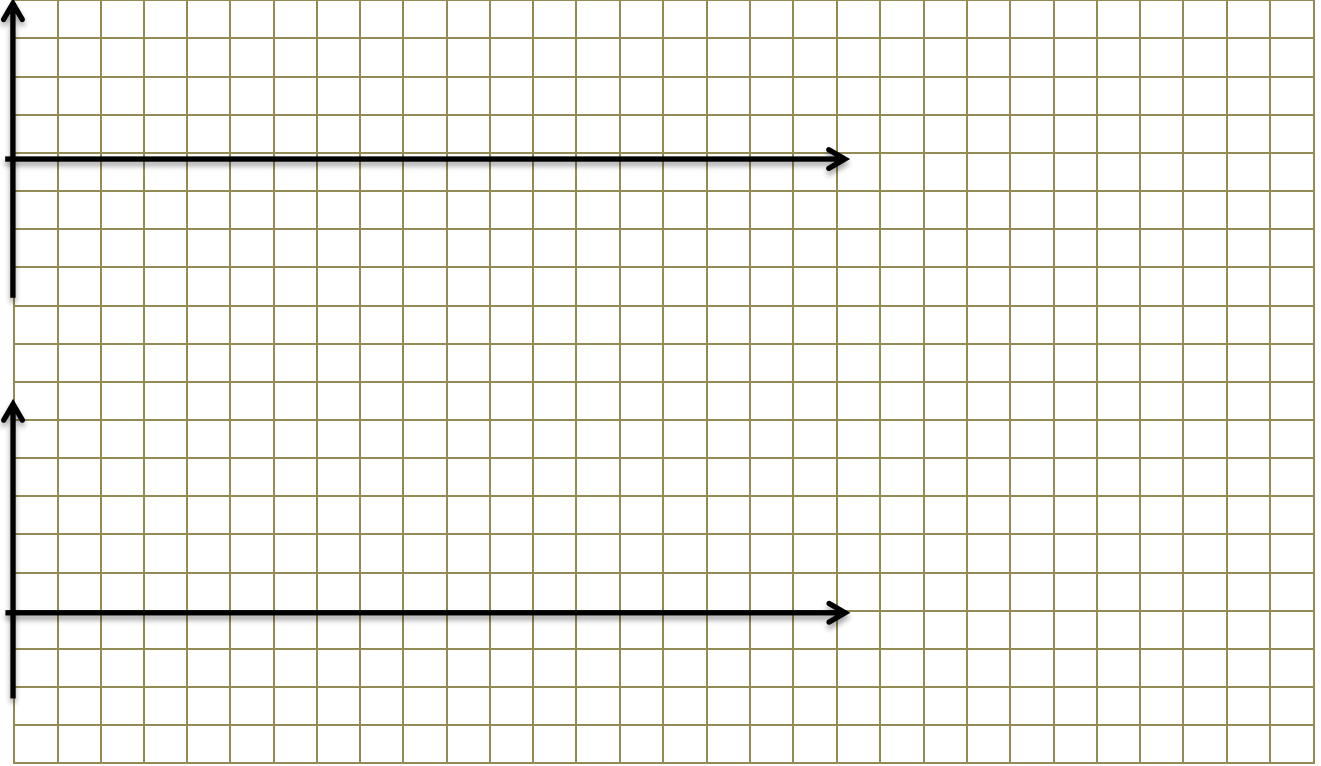

1) Aşağıdaki devrenin girişine $V_{\text{peak-to-peak}}$; $V_{pp}=V_{\text{tepe-tepe}}=10$ volt ve periyodu $T=4$ s olan bir kare dalga uygulanıyor.

- V_i giriş işaretinin grafiğini çiziniz.
- V_o çıkış işaretinin grafiğini çiziniz.
- Elde edilen çıkış işaretinin DC eşdeğeri; V_{dc} nedir? Hesaplayınız.

$$I_{dc} = \frac{1}{T} \int_0^T i_R dt ; \quad V_{\text{çıkış}} = V_{dc} = I_{dc} R$$

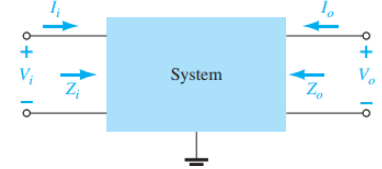

S2) Aşağıdaki soruları cevaplayınız. ($V=IR$; $P=IV$)

hatırlatma ! Desibel: kazancı ifade etmede kullanılan logaritmik bir orandır. Logaritmik güç kazancı $A_p(dB)=10\log(A_p)$; gerilim kazancı $A_v(dB)=20\log(A_v)$ ile bulunabilir.

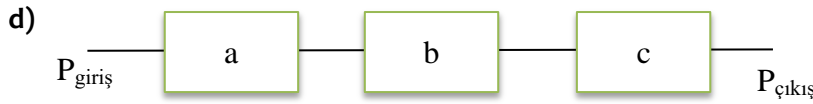
Giriş ve çıkış direnci $Z_i=0,5k\Omega$; $Z_o=500\Omega$ olan bir gerilim kuvvetlendiricinin girişine $V_i=20mV$ verildiğinde çıkışı, $V_o=20V$ olmaktadır. Buna göre;

a-) Kuvvetlendiricinin gerilim kazancı ($A_v=V_o/V_i$) ve güç kazancı ($A_p=P_o/P_i$) kazancı nedir?

b-) Bu kazançları dB olarak bulunuz.

c) Desibel kazanç ile normal kazanç arasındaki fark nedir? dB kazanç kullanmanın faydası nedir?

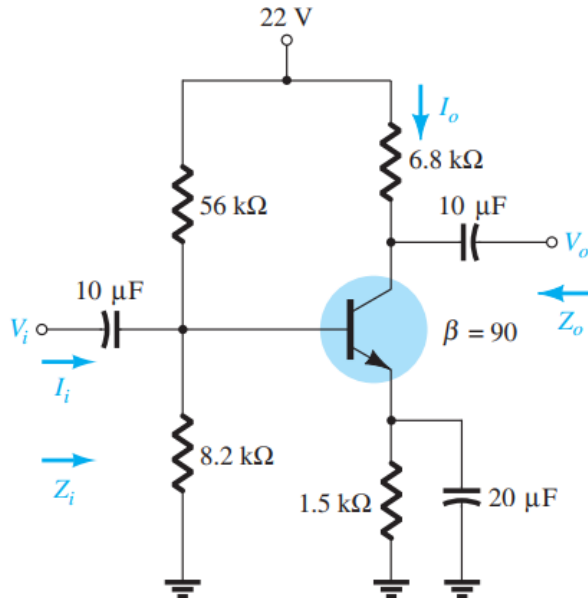

Seri bağlanmış üç yükseltici eleman için dB güç kazançları $a=4dB$; $b=5dB$ ve $c= -1dB$ olarak veriliyor.

- Bu üç devrenin toplam dB kazancı nedir?
- $P_{giriş}=1mwatt$ ise P_g nedir hesaplayınız.

Şekildeki devreye göre

- Transistörün tipini ve hangi modda çalıştığını belirtiniz.
- DC analiz ile I_E akımını ve r_e direncini bulunuz.
- AC eşdeğer devreyi çiziniz.
- Giriş empedansını Z_i bulunuz .
- Çıkış empedansını Z_o bulunuz ($r_o=\infty$)
- Gerilim kazancı A_v bulunuz.

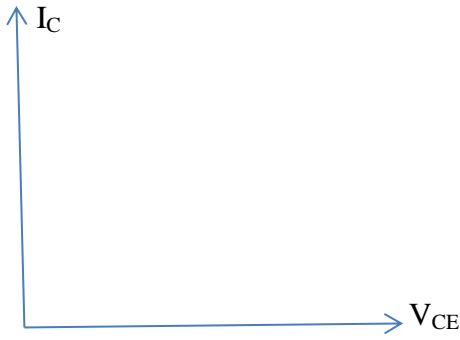
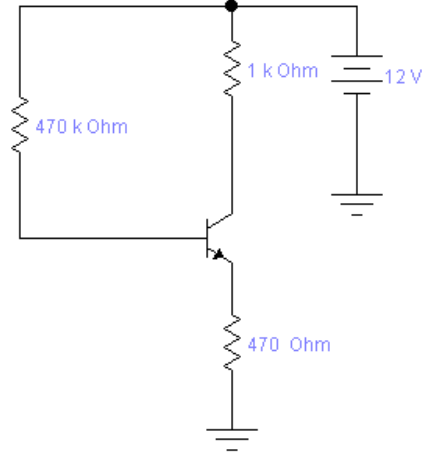

Yardımcı Bilgi

$$I_E=(\beta+1)I_B \quad ; \quad \beta = I_C/I_B ;$$
$$\alpha = I_C/I_E; \quad r_e=26mV/I_E$$

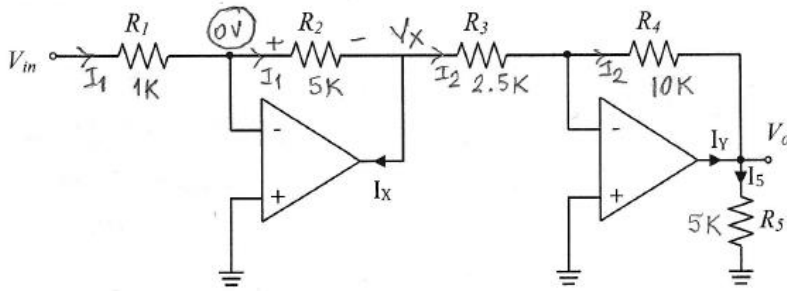
S4)

- Transistörün tipi ve çalışma modu nedir?
- Base, emiter ve collector ayaklarını işaretleyiniz.
- dc analiz yaparak I_C , I_B , I_E akımlarını bulunuz. ($V_{BE}=0,7V$, $\beta=100$)
- V_{CE} gerilimini bulunuz.
- DC yük doğrusu çizerek çalışma noktasını gösteriniz.
- Q noktasının yerine göre transistörün kesim ya da doyum bölgesine yakın olup olmadığını inceleyiniz.

- S5) Aşağıda verilen devredeki Op-ampları ideal kabul ederek,
- Gerilim kazancını bulunuz ($A_v=V_o/V_i$)
  - $V_i=1V$ ise; I_1 , I_2 , I_5 akımlarını bulunuz.

- $R_1=1k\Omega$;
 $R_2=5k\Omega$;
 $R_3=2,5k\Omega$;
 $R_4=10k\Omega$ ve $R_5=5k\Omega$ alınız.

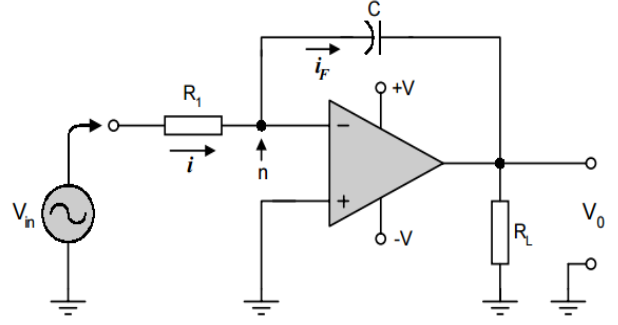

S7) Şekildeki integral alıcı devre için,

$R_1=5k\Omega$, $C=1000\mu F$,

$V_o(t) = -\frac{1}{RC} \int V_{in}(t)dt$ olduğuna göre,

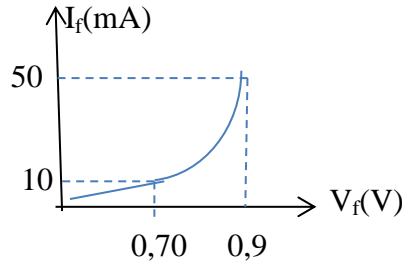
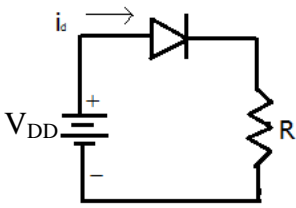
- $V_{in}=4\sin(0,5\pi t)$ işareti uygulandığında çıkış ne olacaktır, bulunuz.
 $V=V_{max}\sin(\omega t)$; $\omega=2\pi f$
- $R_L=10k\Omega$ ise, R_L üzerinden geçen akım ne olur bulunuz?
- Gerilim kazancı nedir? $A_v=V_o/V_{in}$

S1) a) Aşağıda verilen devredeki Germanyum (Ge) diyot max 150mA akıma dayanabilmektedir. Bu durumda kullanılacak R_{min} ne olmalıdır? (Besleme gerilimini V_{DD} olarak alınız; $V_{DD}=7V$; $V_{GE}=0,3V$).

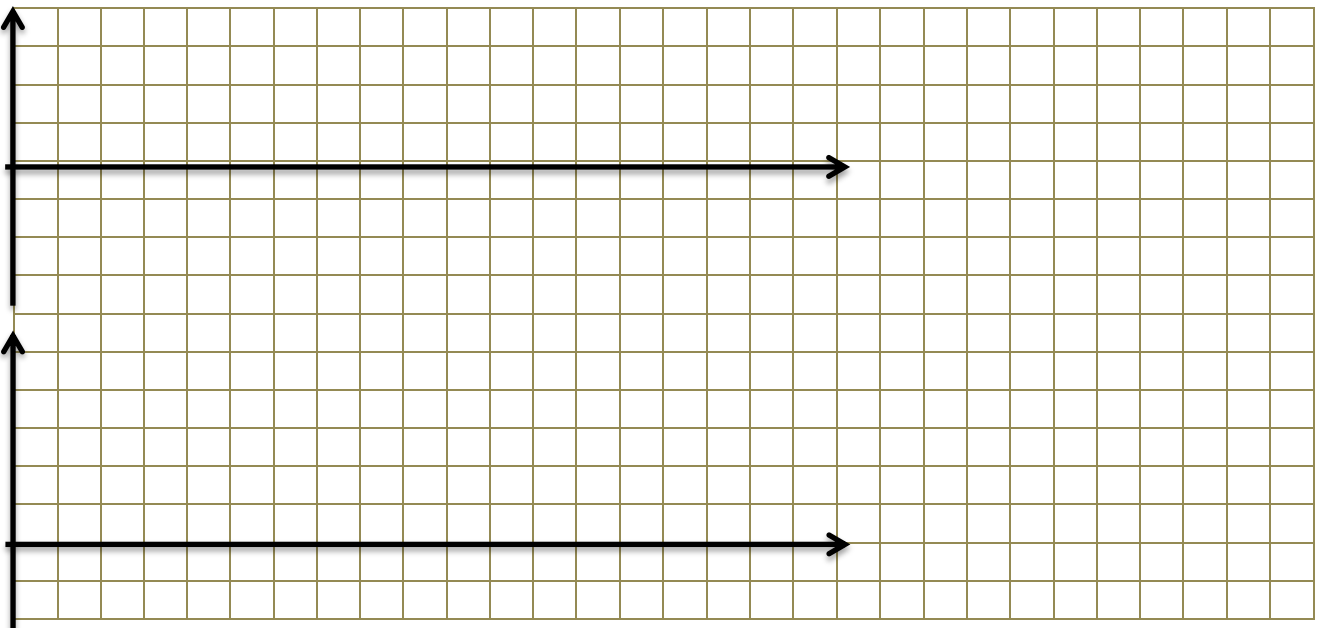
b) Diyot ve direnç üzerinde harcanan güçleri watt olarak bulunuz. ($P=IV$)

c) Verilen diyot ileri besleme (I-V) karakteristiğine göre diyotun ac-dinamik direncini bulunuz. $r_d = \frac{\Delta V}{\Delta I}$

d) V_{DD} DC kaynağı çıkarılarak yerine $V_i=10\sin(0,1\pi t)$ Volt olan bir AC kaynak bağlanıyor (t: saniye biriminde zamandır). Bu durumda devre hangi tür doğrultucu olur? (Yarım dalga, tamdalga vb..)

e) Bu durumda R direnci üzerinde ölçülecek V_R geriliminin grafiği nasıl olacaktır? V_i ve V_R işaretlerinin grafiğini çizin. (burada işaretin açısal frekansı $\omega=2\pi f=0,1\pi$ (rad/s) olacaktır).

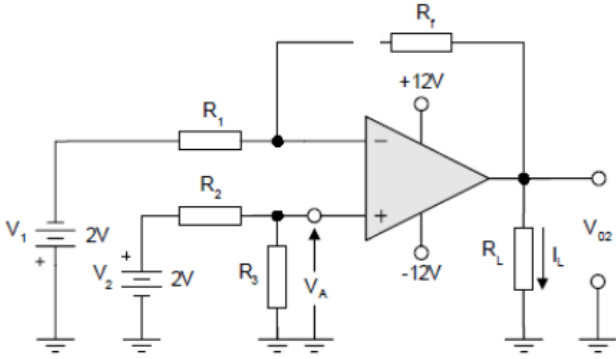

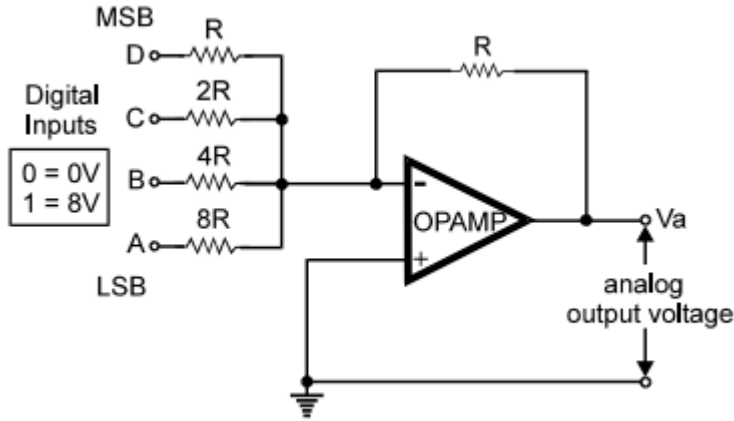
S6) Şekilde verilen fark alıcı devrede

- Çıkış gerilimini (V_o)
- Op-amp'tan çekilen yük akımını (I_L) bulunuz?
 $R_1=R_2=R_3=10k\Omega$, $R_f=20k\Omega$, $R_L=5k\Omega$

S1) a) Opamp çıkışı V_o için genel bir ifade elde ediniz.

b) Şekilde görülen 4-bitlik DAC için tabloyu doldurunuz, işlemlerinizi de açık olarak yazınız.

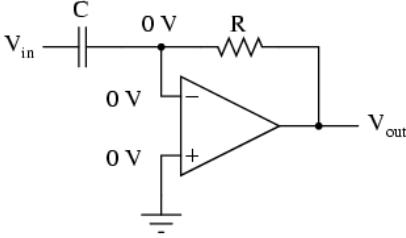
Binary sayı	Analog çıkış V_o (Volt)
1 0 1 0	
1 0 0 0	
0 1 1 0	
1 1 1 0	
1 0 0 1	
1 1 1 1	

MSB LSB

c) Şekildeki türev alıcı (yüksek geçiren filtre devresi) için, giriş işareti $V_{in} = 5\cos(4\pi t)$ volt olan bir sinüs işaretidir. $R=10\text{kohm}$ ve $C=10\mu\text{F}$ ise, V_{out} ne olacaktır, hesaplayınız.

d) Bu devre hangi frekansın altında türev alamaz hale gelecektir? (Türev alıcı devre için kesme frekansı $f_c = 1/2\pi RC$ 'dir.) c) çıkışında bulduğunuz sonucu sorgulayınız, **bu devre türev alabilir mi?**

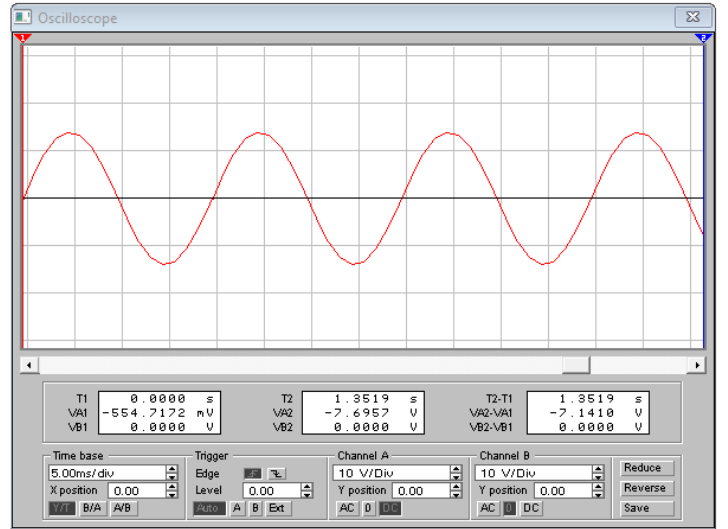
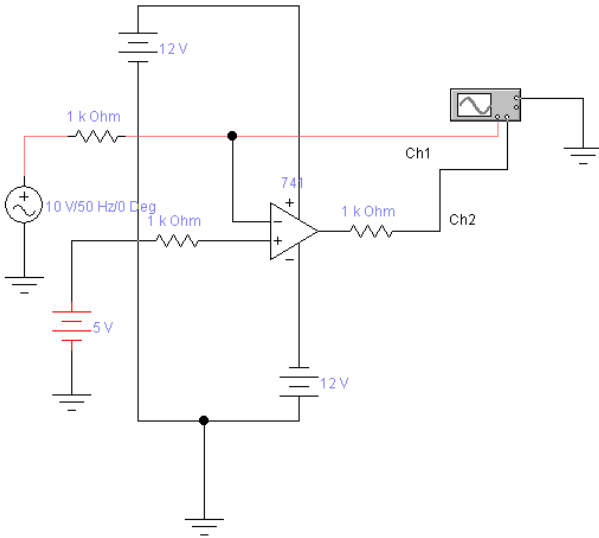
Differentiator

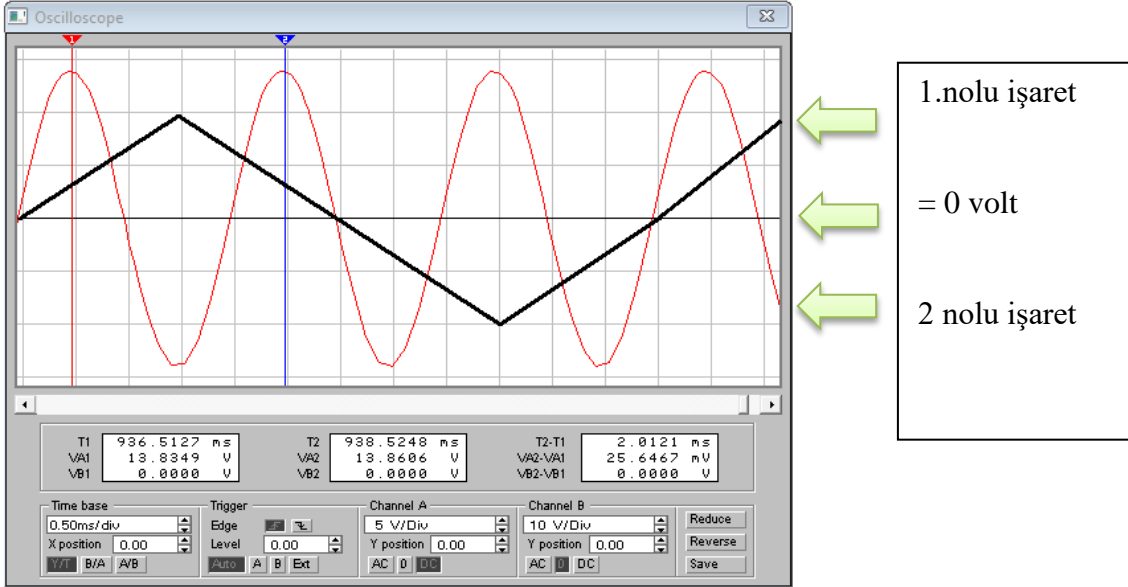
$$V_{out} = -RC \frac{dv_{in}}{dt}$$

e) Aşağıdaki devre için osiloskop ekranının ortası “sıfır-volt” seviyesidir. Bu bir _____ devresidir.

f) Op-amp (-) girişinden girişinden “10V, 50Hz sinüs” işareti, (+) girişinden “+5V (dc)” referans işareti verilmiştir Osiloskopun birinci kanalı, Ch1 opampın (-) girişe, Ch2 çıkışı ise Op-amp çıkışına bağlıdır. Oluşacak çıkış işaretini osiloskop ekranı **üzerine ölçekli olarak** çiziniz.

S3) Açık çevrim (geri beslemesiz) olarak kullanılan bir opamp (işlemsel yükselteçli) karşılaştırıcı - devresinde; bir kaynaktan opampın eviren girişine (inverted input) aşağıdaki şekilde gösterilen **1 numaralı işaret**, başka bir kaynaktan da aynı opampın evirmeyen (non-inverted input) girişine de aşağıdaki şekilde gösterilen **2 nolu işaret** uygulanmaktadır. Bu opampın besleme gerilimlerinin $+V_{cc}=+12V$ ve $-V_{cc}=-12V$ olduğu biliniyor.

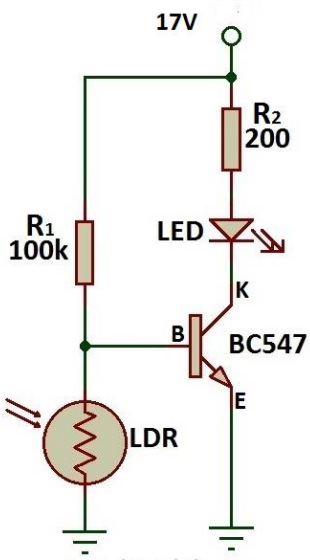
1.nolu işaret
= 0 volt
2.nolu işaret

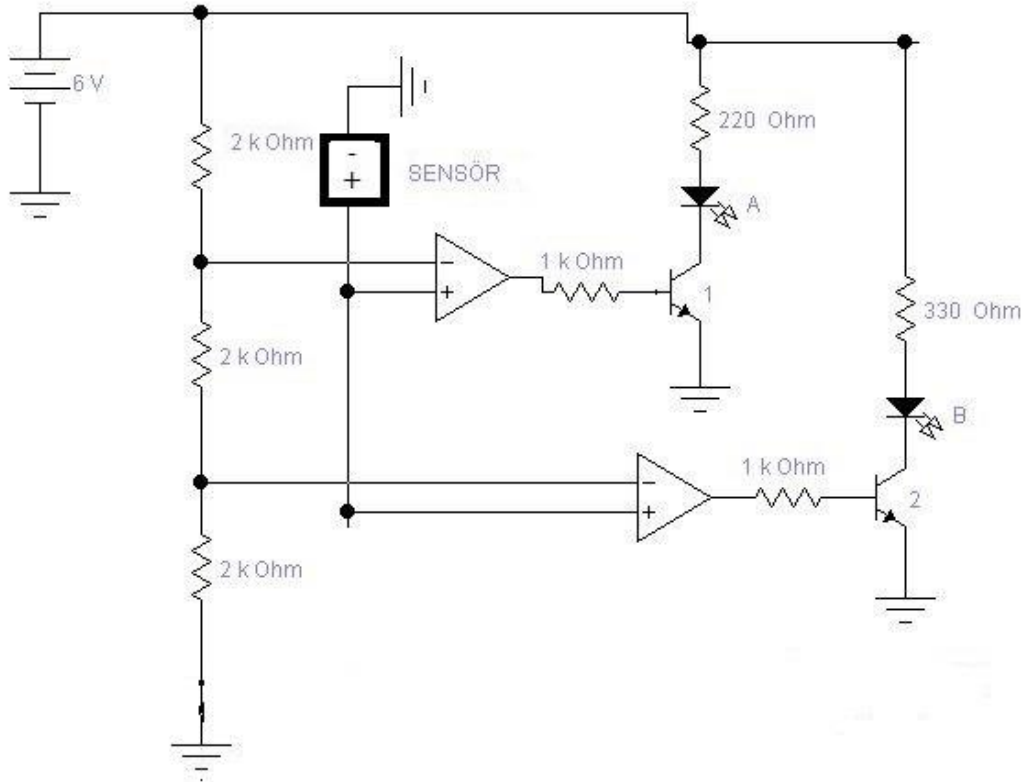
- İlgili devreyi çiziniz (iki giriş kaynağı ve çıkış gösterilmelidir. Besleme gerilimlerinin gösterilmesine gerek yoktur.)
- Osiloskop ekranı üzerine ölçekli olarak, Opamp çıkışının grafiğini çiziniz.
- Aşağıdaki tabloyu osiloskop ekranına göre doldurunuz.

	Peryot T(s)	Frekans f (Hz=1/s)	$V_{max}=V_{tepe}=V_{peak}$	$V_{pp}-V_{tepe-tepe}$	Türü (ACveya DC)
CH1 (Üçgen dalga işareti)					
CH2 (Sinüs işareti)					

S5) Aşağıdaki şekilde karanlıkta LED yakan devre görülüyor. V_{CC} besleme gerilimi 17V ve değişken dirence sahip olan LDR'nin direnci 15kohm olduğunda, $I_B=106\mu A$ ölçülmüş olup, LED yanmaktadır. R_1 direnci $100k\Omega$, $R_2=200\Omega$, V_{BE} ve LED eşik gerilimi 0,7V ise,

- I_C ve I_E akımlarını bulunuz, ($\beta=100$).
- V_{CE} gerilim değerini bulunuz.
- I_B akımını $106\mu A$ altına düştüğünde LED sönmektedir. Örneğin $I_B=100\mu A$ için, LDR direnci kaç kohm olmuştur, hesaplayınız.

S6) Yukarıdaki verilen şekilde kullanılan sensör “0-6 V DC Gerilim Aralığında” çıkışı üretmektedir. LED’ler özdeşdir. Bu bilgiler ışığında;

- V_a ve V_b gerilimlerini bulunuz.
- A LED’inin yanması için sensör çıkışı minimum kaç Volt olmalıdır?
- B LED’nini yanması için sensör çıkışı minimum kaç Volt olmalıdır?
- Sensör çıkışı minimum kaç Volt olursa her iki LED de söner?
- Her iki LED’in de aynı anda yandığı varsayalım. Bu durumda hangi LED diğerinden daha sönük yanar?

İpucu: $V_+ > V_- \Rightarrow +V_{max}$ çıkışı elde edilecektir, aksi halde $-V_{max}$ elde edilir.